

НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ М.П.ДРАГОМАНОВА

Наука і сучасність

Збірник наукових праць

Том 50

*Педагогіка
Філологія*

КИЇВ – 2005

УДК – 001

ББК – 70

ISBN 966-584-319-6

Наука і сучасність: Збірник наукових праць Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. – К.: НПУ імені М.П. Драгоманова, 2005. – Том 50.– 232с.

Збірник наукових праць затверджений постановою Президії ВАК України (Бюлетень № 5 за 1999 рік: Перелік №2 Додатку до постанови президії ВАК України від 8 вересня 1999 р. № 01-05-9) як наукове видання щодо публікацій основного змісту дисертаційних досліджень за спеціальностями педагогічних та філологічних наук.

УДК – 001

ББК – 70

Наука і сучасність: Збірник наукових праць Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. – К.: НПУ імені М.П.Драгоманова, 2005. – Том 50. – 232 с.

Збірник наукових праць затверджений постановою Президії ВАК України (Бюлетень № 5 за 1999 рік; Перелік № 2 Додатку до постанови президії ВАК України від 8 вересня 1999 р. № 01-05-9) як наукове видання щодо публікацій основного змісту дисертаційних досліджень за спеціальностями педагогічних та філологічних наук.

Свідоцтво Державного комітету інформаційної політики, телебачення та радіомовлення України про акредитацію суб'єкта видавничої справи до державного реєстру видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції Серія ДК № 1101, вид діяльності у видавничій справі: видавничі діяльність, виготовлення видавничої продукції, засновник Міністерство освіти і науки України, дата видачі 29.10.2002 р.

ISBN 966-584-319-6

Редакційна колегія:

- Шкіль М.І. – дійсний член АПН України, доктор фізико-математичних наук, професор (*голова*);
Дмитренко П.В. – кандидат педагогічних наук, професор (*заступник голови*);
Артемова Л.В. – доктор педагогічних наук, професор;
Бріщин М.А. – доктор філологічних наук, професор;
Гуляк А.Б. – доктор філологічних наук, професор;
Іванова Л.П. – доктор філологічних наук, професор;
Капська А.Й. – доктор педагогічних наук, професор;
Коршак Є.В. – кандидат педагогічних наук, професор;
Мацько Л.І. – дійсний член АПН України, доктор філологічних наук, професор;
Нікітіна Ф.О. – доктор філологічних наук, професор;
Романовська Ю.Ю. – кандидат філологічних наук, професор;
Сидоренко В.К. – член-кореспондент АПН України, доктор педагогічних наук, професор;
Шпак О.Т. – доктор педагогічних наук, професор;
Ярошенко О.Г. – доктор педагогічних наук, професор;
Ковчина І.М. – кандидат педагогічних наук, доцент (*відповідальний секретар*);
Скоробогатько Н.М. – кандидат філологічних наук, доцент (*відповідальний секретар*).

ISBN 966-584-319-6

*Рекомендовано до друку Вченою радою
НПУ імені М.П. Драгоманова*

© Автори статей, 2005

© Редакційна колегія, 2005

© Національний педагогічний університет
імені М.П. Драгоманова, 2005

© Логос, 2005

Запропонований у статті матеріал дозволяє обґрунтувати орієнтири щодо з'ясування критеріїв якісної підготовки магістерських робіт, розглянути питання самостійно-розвиваючих підходів у цьому процесі.

Подальша перспектива нашого дослідження має пов'язуватись із визначенням специфічних методів і прийомів забезпечення об'єктивності оцінки, її єдності з практичним спрямуванням підготовки магістрів.

Література:

1. Білуха М.Т. Основи наукових досліджень: Підручник для студ. екон. спец. вузів. – К: Вища школа, 1997. – 271 с.
2. Вітвицька С.С. Основи педагогіки вищої школи: Методичний посібник для студентів магістратури. – Житомир: Житомирський пед. університет, 2003. – 232 с.
3. Горбатенко І.Ю. Основи наукових досліджень: Підручник для студ. природ. фак-тів вищ. навч. закладів / М-во освіти і науки України. Херсонський держ. пед. ун-т авт. І.Ю.Горбатенко, Г.О. Івашина – Київ: Вища школа, 2001. – 92 с.
4. Загвязинский В.И. Теория обучения: Современная интерпретации: Учеб. пособие. – М.: Издательский центр "Академия", 2001. – 192 с.
5. Каган МС. Системный подход и гуманитарное знание: Изб, Ст. – Д.: Изд-во ЛГУ, 1991. – 136 с.
6. Краевский ВВ. Соотношение педагогической науки и педагогической практики. – М.: Знания, 1977. – 64 с.
7. Мороз О.Г., Падалка О.О., Юрченко В.І. Педагогіка і психологія вищої школи: Навч. посібник / За заг. ред. О.Г. Мороза. – К.: НПУ, 2003. – 267 с.
8. П'ятницька-Позднякова І.С. Основи наукових досліджень у вищій школі: Навчальний посібник. – К., 2003. – 116 с.

Анотація

В статтє актуалізована проблема оцєнки качєства написання магістерських работ. Предлагаются возможные ориентиры оценивания.

Карпюк І.Ю.

Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова

ПРИНЦИПИ КОРЕКЦІЇ СТАНУ ЗДОРОВ'Я ТА ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВЛЕНОСТІ СТУДЕНТІВ СПЕЦІАЛЬНИХ МЕДИЧНИХ ГРУП

У спеціальне медичне відділення для занять фізичним вихованням зараховуються студенти, які мають постійні або тимчасові відхилення в стані здоров'я, низький рівень фізичної підготовленості і, як правило, негативне ставлення до предмета [1, 2, 3]. Традиційний підхід до навчання не в змозі вирішити проблеми здоров'я і фізичної підготовленості даної категорії студентів [4]. Студенти з відхилення в стані здоров'я мають

особливі освітянські проблеми і потребують особливого підходу в організації і проведенні навчального процесу фізичною виховання. Теоретичні аспекти корекційного підходу розроблені і широко використовуються в спеціальній педагогіці [5, 6, 7].

У практиці фізичного виховання принцип корекційної спрямованості, на жаль, не дістав широкого застосування. Слід відмітити, що існує ряд праць, які обґрунтовують доцільність реалізації цього принципу в шкільній фізичній культурі [8, 9].

На погляд автора, процес фізичного виховання студентів спеціальної медичної групи (СМГ) повинен мати корекційний характер зі спрямованим впливом на відхилення в фізичній підготовленості з урахуванням порушень у стані здоров'я.

Відновлення фізичного здоров'я і поліпшення фізичної підготовленості студентів СМГ педагогічними засобами повинно ґрунтуватись на корекційному підході: від корекції фізичної підготовленості до компенсації, розвинення потенційних можливостей і фізичних здібностей. Корекція і компенсація недоліків розвитку і функціональних проблем визначається не як самоціль, а як засіб забезпечення життєдіяльності, максимальної самостійності і незалежності, високої продуктивності і самореалізації в соціальному житті. Саме тому автор вважає, що педагогічний процес корекції фізичної підготовленості студентів, які мають відхилення в стані здоров'я, має ґрунтуватись на оптимальному співвідношенні принципів, методів і засобів загальної і спеціальної педагогіки.

Мета роботи. Теоретико-методичне обґрунтування принципів корекції здоров'я і фізичної підготовленості студентів з відхиленнями у стані здоров'я.

Принципи - це система загальних, суттєвих і стійких вимог, які визначають характер і особливості організації освітнього процесу і управління пізнавальною діяльністю. Підґрунтям спеціальної педагогіки є відповідні загально-педагогічні принципи організації освіти. Однак їх реалізація в системі спеціальної освіти має закономірну своєрідність. Власні принципи спеціальної педагогіки відображають важливі концептуальні положення спеціальної освіти. Ці принципи є специфічними для спеціальної педагогіки (Л. В. Дульнов, 1981; В. А. Лапшин, Б. П. Пузанов, В. М. Рахманов, 1990; Є. М. Мастюкова, 1992; С. Л. Мирський, 1992; Є. Д. Руденко, 2002).

У роботі розглянуті тільки ті принципи, які є, на наш погляд, основ-

ними для досягнення мети корекції фізичної підготовленості студентів, які мають відхилення в стані здоров'я.

Принцип педагогічного оптимізму обумовлений, з одного боку, рівнем сучасного наукового і практичного знання потенційних можливостей людини, яка має відхилення в стані здоров'я, і з іншого - уявленнями про сучасні педагогічні можливості їх реабілітації. Цей принцип ґрунтується на сучасному гуманістичному світогляді, який визнає право кожної людини незалежно від її особливостей і можливостей бути включеною в освітній процес.

Принцип корекційно-компенсуючої спрямованості освіти передбачає спирання на здорові сили тих, хто навчається, побудову освітнього процесу відповідно до специфіки недоліків розвитку і функціонування.

Принцип єдності діагностики, корекції і розвитку передбачає, що завдання корекційної роботи можуть бути правильно поставлені і вирішені тільки на основі повної діагностики й оцінки вірогідності прогнозу розвитку, який дозволяє реалізувати запас потенційних можливостей, стимулювати перехід із площини розвитку з близькою перспективою в актуальний розвиток.

Принцип розвинення мислення, мови і комунікації передбачає, що інформація, яка передається від педагога до студента, ґрунтується на набутих знаннях, які відображають попередні етапи інформаційної взаємодії. Нова інформація повинна бути зрозумілою і доступною до сприйняття, доповнюючи і нарощуючи попередні знання в процесі спілкування суб'єктів освітнього процесу або самостійної роботи.

Принцип діяльнісного підходу в навчанні і вихованні полягає в активній діяльності самого студента. Викладач організує свою роботу таким чином, щоб стимулювати самостійність студента у визначенні і оцінці своїх потреб в орієнтувальній (дослідницькій) і виконавчій діяльності.

Принцип диференційованого й індивідуального підходу спрямований на створення позитивних умов навчання, які враховують індивідуальні особливості. Індивідуальний підхід є конкретизацією диференційованого підходу; який дозволяє не тільки вести корекційно-педагогічну роботу в цілому, але і спеціально приділяти увагу окремим вадам фізичного розвитку і фізичної підготовленості кожного студента шляхом вибіркового застосування необхідних у даному випадку засобів і методів. Завдяки індивідуальному підходу стає можливим розвиток студентів СМГ через інший, доступний для них зміст навчання, через особливий його темп і

організацію використання специфічних прийомів і способів корекційно-педагогічної роботи. Диференційований підхід до студентів на заняттях фізичним вихованням в умовах колективного навчального процесу обумовлений наявністю варіативних типологічних особливостей навіть у рамках однієї категорії захворювання.

В одній групі можуть навчатись студенти з різними захворюваннями, навчально-пізнавальними можливостями, ступенем пізнавальної активності, рівнем фізичного розвитку і фізичної підготовленості, специфікою особливих пізнавальних потреб. Зважаючи на це, викладач організує освітній процес диференційовано, виходячи з наявності у групі однорідних за своїми характеристиками мікрогруп. Для кожної мікрогрупи необхідний різний зміст і організація навчальної роботи, її темп, обсяг, складність, методи і прийоми роботи, форма і способи контролю з мотивації навчання. Поділ студентів на мікрогрупи умовний і непостійний. Із зростанням підготовленості студенти можуть переходити в мікрогрупу більш високого рівня.

Для реалізації принципу диференційованого й індивідуального підходу інформаційне забезпечення, реалізоване в індивідуальних програмах, повинно передбачати варіативні можливості засвоєння навчального матеріалу, різний ступінь складності з урахуванням можливостей студентів групи.

Навчально-пізнавальна діяльність людини з будь-якими відхиленнями в стані здоров'я відрізняється від навчально-пізнавальної діяльності іншої людини, тому що відбувається з певними особливостями, і потребує особливої організації і способів реалізації. У фізичному вихованні вона спрямована на корекційно-компенсуючий розвиток фізичних здібностей особисті відповідно до її недоліків. Особливості розвитку фізичних здібностей студентів примушує вносити специфічні зміни в зміст і методи навчання.

Відповідно до прийнятої і поширеної в дидактиці класифікації методів навчання на основі цілісного діяльнісного підходу (Ю. П. Бабанський, 1982; П.І.Підласий, 1998; В. А.Сластенін, І. Ф. Ісаєв, Є. М. Шиянов,1997) виділяються такі методи: організація і здійснення навчально-пізнавальної діяльності; стимулювання і мотивація; методи контролю і Самоконтролю [9, 10, 111.

Використання саме такого підходу в процесі корекції фізичної Підготовленості студентів ми вважаємо доцільним.

Дидактика спеціального навчання використовує як загальнопедагогічний арсенал методів і прийомів навчання, так і специфічні методи і прийоми корекційно-педагогічної роботи, які являють собою оригінальні освітні технології (О. Д. Гонеєв, Н. І. Ліфінцева, Н. В. Ялпаєва [12], П. І. Підласий [13]). Загальнопедагогічні методи і прийоми навчання використовуються спеціальною педагогікою особливим чином, який передбачає спеціальний відбір і складання методів і прийомів, які переважно відповідають особливим освітнім потребам і специфіці корекційно-педагогічної роботи; передбачається її особлива реалізація сполучення цих методів. Загальнопедагогічні методи використовуються не ізольовано, а завжди в необхідному сполученні; той чи інший метод, будучи провідним, доповнюється і підкріплюється одним-двома допоміжними, сюди ж підключаються різні як загальнопедагогічні, так і спеціальні прийоми. Важливим є і взаємодоповнюваність методів.

Виходячи із викладеного, можна стверджувати, що в корекційній діяльності існує значна своєрідність у виборі, складанні і застосуванні методів навчання, які дозволяють в даній групі виокремити такі підгрупи методів [14]: Перцептивні (методи словесної передачі і слухового і (або) зорового сприйняття навчального матеріалу та інформації щодо організації і способу його засвоєння; наочні, практичні методи); логічні (індуктивний і дедуктивний); гностичні - (репродуктивні, проблемно-пошукові, дослідницькі).

Усі ці методи можуть реалізовуватись як викладачем, так і самостійно студентами. На практиці корекції відбір методів із вказаних груп для корекційно-педагогічної роботи визначається низкою факторів, які стосуються індивідуальних особливостей студентів [15]. 4

Перевага надається методом, які допомагають повніше передавати, сприймати, утримувати і переробляти навчальну інформацію в доступному для студентів вигляді, спираючись на здорові функції організму, тобто згідно з природою особливих освітніх потреб даної людини. Практичні і наочні методи формують сенсомоторну основу уявлень і понять про дійсність. Методи вербальної передачі навчальної інформації також посідають одне із значних місць у системі методів, які застосовуються.

При відборі і складанні методів навчання враховуються не тільки перспективні корекційно-освітні завдання, але і ближні, конкретні.

Корекційний процес у фізичному вихованні здійснюється індивідуально, з урахуванням усіх особливостей розвитку даної людини, в процесі

співробітництва суб'єктів освітнього процесу. Він включає не тільки традиційну для системи освіти навчальну та корекційно-педагогічну діяльність, але і виховну роботу [16, 17].

Викладач в цій ситуації знаходиться в процесі постійного творчого пошуку індивідуальних методів, форм, засобів їх сполучення і взаємодії, створення і реалізації індивідуалізованих спеціальних освітніх технологій, максимально ефективної допомоги студенту з відхиленнями в стані здоров'я.

Враховуючи особливості розвитку студентів з обмеженими можливостями здоров'я і прийнятою в загальній і спеціальній педагогіці класифікації методів виховання, зупинимось на основних групах, які застосовуються в різному ступені і в різних сполученнях:

- інформаційні методи – бесіда, консультування, використання засобів масової інформації, літератури і мистецтва, прикладів оточуючого життя, у тому числі особистого прикладу педагога тощо;
- практично-дійові методи – привчання до норм здорового способу життя, виховуючі ситуації, ігри, суспільно-корисний труд, нетрадиційні методи тощо;
- побудово-оціночні методи – педагогічні вимоги, заохочення, осудження, покарання.

Методи виховання, студентів з відхиленнями в стані здоров'я, по-перше, мають специфіку у своїй реалізації, по-друге, використовуються в доцільних сполученнях як між собою, так і з методами навчання.

Відбір і композиція методів виховання визначаються індивідуальними особливостями студентів, віком, статтю, характером і ступенем захворювання, мотивування на рухову діяльність і здоров'я.

Будь-який навчальний предмет характеризується великим обсягом змісту. Ця обставина викликає необхідність застосування при його засвоєнні різних у кожному окремому випадку специфічних прийомів і засобів навчання, нескінченного варіювання способів їх сполучення. Беручи до уваги той факт, що зміст повинен засвоюватись студентами з відхиленнями в фізичній підготовленості, спектр і комбінація прийомів і засобів навчання отримують особливу своєрідність. Цінність використання того чи іншого засобу визначається тим, наскільки він робить навчання максимально доступним і посилює для студентів, враховуючи їх можливості, забезпечує необхідний рівень свідомості повноти засвоєння, формування навичок систематичної роботи щодо самостійного надбання знань, умінь,

навичок. Позитивні результати корекційної спрямованості освітнього процесу в фізичному вихованні студентів СМГ неможливі без цілеспрямованої організації, визначеної її структурою, яка відображає поетапність формування навчальних дій, можливість індивідуального підходу і принципи єдності діагностики, корекції і розвитку.

Структура процесу управління відновленням здоров'я і фізичною підготовленістю включає такі етапи:

- діагностика - отримання інформації (медичний огляд, педагогічне тестування, психологічне і соціологічне дослідження); обробка інформації; Обговорення зі студентами результатів діагностики;
- вибір стратегії: складання індивідуальних програм студентами за участю викладача з урахуванням рівня фізичної підготовленості, захворювання, рівня теоретичних знань, мотивування;
- практичні дії щодо корекції фізичної підготовленості і відновлення здоров'я;
- контроль (поточний, підсумковий), самоконтроль; зіставлення й аналіз отриманої інформації;
- уточнення стратегії - складання або корекція індивідуальних програм;
- практичні дії щодо корекції фізичної підготовленості і відновлення здоров'я на основі результатів попереднього етапу корекції;
- контроль, самоконтроль, зіставлення й аналіз інформації.

Функція діагностичного етапу – отримання достовірної інформації про стан здоров'я, фізичної підготовленості, рівень теоретичних знань А дозволяє виявити характерні складові для організації управління педагогічним процесом, довести до кожного студента результати діагностики, визначити спрямування корекційних занять. Цей стан побудований на принципі єдності діагностики, корекції і суб`єкт-суб`єктних стосунків.

Основна мета діагностичного етапу - визначення рівня фізичної підготовленості, рівня здоров'я і теоретичних знань студентів СМГ, підвищення внутрішньої мотивації студентів через особисту участь у складанні власної моделі здоров'я, визначенні завдань з корекції фізичної підготовленості і поліпшення власною функціонального рівня здоров'я.

Викладачу для досягнення мети діагностичного етапу необхідно: познайомитись зі студентом, вивчити медичну карту, ознайомитись з рекомендаціями лікаря; провести педагогічне тестування фізичної

підготовленості, рівня теоретичних знань, психологічні і соціологічні дослідження; довести результати до студента, обговорити і проаналізувати отримані результати; допомогти студенту скласти індивідуальну модель здоров'я; мотивувати студента на визначення першочергових і актуальних завдань корекції здоров'я.

На другому етапі відбувається вибір стратегії: визначення “проблемних місць”, визначення цілей, шляхів і кінцевих результатів складання Індивідуальних програм, ретельне підготовка інформації для студентів, повідомлення теоретичного блоку знань і проведення практичних занять у доступній для них формі. Процес корекції здоров'я без об'єктивної вихідної інформації неможливий. Усвідомлена інформація дозволить сформулювати уявлення, підвищити мотивацію, підтвердити необхідність корекційного впливу. Цей етап несе інформаційно-просвітницьку і консультативно-рекомендаційну функції, визначає форми і терміни корекційних заходів.

Третій етап передбачає практичні дії корекції здоров'я, тобто відбувається практичне виконання запропонованих індивідуального програмою рекомендацій, вправ, дій для створення оптимальних педагогічних умов. Зміст корекційної роботи - це педагогічний вплив на особистість студента в цілому, а не тільки виконання комплексу корекційних вправ, які складаються із засобів фізичної культури і впливають на певні фізичні здібності. Коригувальні вправи розрізняються за обсягом, інтенсивністю і ступенем складності, підбираються за принципом від простого до складного, з орієнтацією на “зону найближчого розвитку” [5]. Даний етап визначає педагогічні умови фізичного виховання в умовах особистісно-орієнтованого підходу.

На етапі контролю використовуються всі його види: поточний, підсумковий, самоконтроль, зіставлення й аналіз отриманої інформації. На цьому етапі викладач формує базу даних моніторингу здоров'я студента, а студент вносить результати у “Щоденник лікарсько-педагогічного і самоконтролю занять фізичним вихованням” [17].

Якщо поставлені завдання індивідуальної програми не виконані, то необхідно ще раз визначити причини, внаслідок яких виникли проблеми, і визначити подальшу стратегію щодо реалізації індивідуальної програми. На цьому етапі можливі як корекція напрацьованих індивідуальних програм, так і створення нових, які в подальшому завбачали практичні дії для досягнення позитивного кінцевого результату.

Передбачається розроблення і складання індивідуальних програм на

основі “суб’єкт-суб’єктних” відносин між студентом і викладачем, які є основою особистісно-орієнтованого підходу до навчання. Індивідуальна програма складається при спільній діяльності викладача і студента.

Раціонально організоване управління корекційною роботою на основі індивідуальних програм здоров’я мотивує студентів на самостійне розроблення програм корекції своєї фізичної підготовленості і, як наслідок, сприяє відновленню і покращенню здоров’я, настрою, загальної працездатності.

Гуманістична спрямованість освіти спонукає до пошуку таких засобів корекції, які б давали позитивний і швидкий ефект. В арсеналі засобів, які використовуються для забезпечення корекційного процесу, є дві групи засобів, значення яких важко переоцінити: джерело інформації й інструментарій засвоєння навчального матеріалу.

Джерела інформації забезпечують вплив на студента через створення інформаційного середовища, простору, поля.

Інструментарій засвоєння навчального матеріалу включає дві групи:

— психологічні діяння - вплив на мотиваційну сферу, з орієнтацією на успіх і формування індивідуального здоров’я;

— педагогічний вплив через форми (фронтальні, групові, індивідуальні), методи, прийоми, які залежать від джерел інформації і характеру сприйняття та дозволяють підвищити фізичну підготовленість, вибрати такий механізм опрацювання інформації, який дозволить зробити відхилення в стані здоров’я такими, що турбують і помітні менше; зміст освітнього процесу; структуру процесу.

Таким чином, здійснення корекції здоров’я і фізичної підготовленості студентів, які мають відхилення в стані здоров’я, на основі індивідуальних програм носить особистісно-орієнтовану спрямованість.

Подальші дослідження будуть спрямовані на побудову алгоритму й обґрунтування доцільності індивідуалізації оздоровчих програм фізичного виховання для студентів з відхиленнями у стані здоров’я.

Література:

1. Физическая культура студента / Под ред. В. И. Ильинича. — М.: Гардарики, 2004. Ст. 284-287.
2. Прапор С. С., Бабенкова Р. Д. Анализ статистических данных о здоровье студентов за последние 22 года // Организация и методика учебного процесса, физкультурно-оздоровительной и спортивной работы Т. 2. — М.: РГИФК, 2000. С. 145-150.
3. Карпюк І. Ю. Культура здоров’я і фізична культура в потребах студентів спеціального медичного відділення // Оптимізація процесу фізичного виховання в системі освіти: 364 наук матер. — Тернопіль: ТДПУ, 2003. — С. 59-61.

4. Дмитриев А. А. Физическая культура в специальном образовании: Учеб. пособие для студентов высших педагогических учебных заведений., М.: Академия, 2002 — 176 с.
5. Выгодский Л. С., Собрание сочинений: В 6-и т. — М.: Педагогика, 1983. — Т. 5: Основы дефектологии / Под ред. Т. А. Власовой. — 368 с.
6. Частные методики адаптивной физической культуры: Учеб. пособие / Под ред. Л.В.Шалковой. — М.: Советский спорт, 2004. — 464 с.
7. Аксенова О.Э., Евсеев С. П., Технологии физкультурно-спортивной деятельности в адаптивной физической культуре: Учеб. пособие / Под ред. С.П.Басеева. — М.: Советский спорт, 2004. — 296 с.
8. Семенов Л. А. Коррекционная направленность — основной принцип школьного физического воспитания. Sport Kinnetics, 1997. Magdeburg, 1997. — С. 173-174.
9. Підласий І.П. Діагностика та експертиза педагогічних проектів: Навч. посібник. — К. : Україна. 1998. — 342 с.
10. Педагогика: Учеб. пособие для студентов педагогических учебных заведений В.А.Сластенин, И.Ф. Исаев, А.И. Мищенко, Е.Н. Шиянов — М.: Школа—Пресс, 1997. — 512 с.
11. Бабанский Ю. К. Проблемы повышения эффективности педагогических исследований. — М.: Педагогика, 1982. — 192 с.
12. Гонеев А. Д. Основы корреляционной педагогики: Учеб. пособие для студентов высших педагогических учебных заведений. — М.: Академия, 2002. — 272 с.
13. Подласый И. П. Курс лекций по коррекционной педагогике. — М.: Академия, 2002. — 352 с.
14. Педагогика / Под ред. П.И.Пидкасистого. — М.: Пед. об-во России, 1998. — 637 с.
15. Специальная педагогика: Учеб. пособие / Под ред. Н. М. Назаровой. — М.: Академия, 2001. — 400 с.
16. Соціально-педагогічна робота з дітьми та молоддю з функціональними обмеженнями: Навч.-метод. посібник / За ред. А. Й Капської. — К., 2002. — 168 с.
17. Карпюк І. Ю. Щоденник контролю і самоконтролю — складова навчально-виховного процесу у спеціальній медичній групі // Фізична культура, спорт та здоров'я нації: Зб. наук. праць. — Вінниця. — 2004. — №5. — С.72-76.

Аннотация

В работе обосновываются принципы и методы коррекции здоровья и физической подготовленности студентов с отклонениями в состоянии здоровья в процессе учебных занятий физическим воспитанием в специальном медицинском отделении.